

Hvem forstår Farsunds sjel best?

Erling Okkenhaug, Allgrønn www.stedskraft.no

Etter folkemøtet i Farsund 5.april har utbyggerne på Farøy fått det travelt. De bestilte øyeblikkelig en velsignelse av sitt prosjekt fra byplanrådgiveren Peter Butenschøn. Her blir bryggeboligplanene panegyriske slik man kan forvente i et slikt oppdrag.

Det er med dette oppstått en interessant situasjon i Farsund nå der den faglige debatten om byutviklingen ser ut til å ha tatt fart, i tolvte time. Farsundsfolk blir i onsdagens lokalavis konfrontert med en slags håndbak i byplanlegging der man skal evaluere mellom de faglige innsiktene til arkitektene Peter Butenschøn og Arne Sødal. Dette tjener saken.

Siden representanter for Farsunds politikere og forvaltning på folkemøtet til de grader påsto at det ikke er behov for eller ønske om noen helhetlig plan for Farsund ser vi nå en gylden anledning til å følge opp påstandene til de to arkitektene. Er det virkelig slik at man våger å kjøre gjennom byggesaken på Farøy politisk når man ser er så stor faglig dissens om forutsetningene? Hva ville byen tjene på en besinnelse nå?

De fleste norske byer og tettsteder er truet av byggeprosjekter som ikke er tilstrekkelig gjennomarbeidet i helhetlige planer. Når man blander pengemakt, politisk unnfalleshet og arkitekturprestisje kan det gå riktig galt. Det hender ofte i et lokalsamfunn at det lanseres prosjekter i regi av en allianse mellom utbyggere og folkevalgte, hvor det lenge før noen berørte aner noe om det, er lagt tunge føringer.

På ett eller annet senere tidspunkt vil den lokale befolkning, hvis de er uenige, bli tvunget til å komme springende etter og improvisere motstand så godt de kan. Som regel er det allerede for sent. Det som er ille, fra et demokratisk ståsted, er at det egentlig ikke er noe galt i dette; den som ønsker å bygge og etablere virksomheter må selvsagt få lov til å planlegge dette så lenge og grundig de vil uten noe offentlig innsyn.

Men når prosjektene lanseres, har planleggere og utbyggere et umåtelig stort forsprang; de har også investert store penger i en forventning om å få realisert sine drømmer. Eventuelle kritiske krefter befinner seg straks i en situasjon hvor de må improvisere og hele tiden komme halsende etter ... hele veien frem til vedtak. Dette gjør at eventuelle motkrefter må operasjonalisere sine synspunkter; deres uenighet må via protester, motforslag og innsigelser eie en viss styrke.

Skal demokratiet ha mulighet til eventuelt å korrigere eller avvise et prosjekt, må vi ha en åpen og fri debatt om byutvikling. Folkemøtet 5.april var forsmak på en slik samtale.

Har man i det hele tatt spurt: «Hva trenger Farsund?» og «Hva tåler Farsund?»

Har man i Farsund involvert lokalsamfunnet på et tidlig tidspunkt i prosessen med å skape en by som kan utvikle en fortsatt tilhørighet og en kultivert atmosfære? Har man fanget opp folks behov, ønsker og forhåpninger? Har man hatt et lokalt engasjement som styrker en engasjert, allsidig tilnærming til planleggingen, som har fremmet tilhørighet til Farsund og lokal stolthet? Har man hatt en lokal deltagelse kunne man hindret en uønsket, hastverkspreget og fragmentert planlegging med pinlige og ubehagelige omgivelser som resultat?

De fleste historiske byer har klare, lesbare felles trekk, men ingen steder er helt like. Det skulle derfor være mulig å utarbeide planverk for Farsund etter en noenlunde samme

systematikk. Men etter hvert som man beveger seg ned i Farsunds helt nære egenart, så trengs det presis, lokal kunnskap som bare de som bor der har.

Noen mener at vår tids arkitektur skal vise bygninger som enestående objekter uten hensyn til omgivelser og lokale sammenhenger. I våre historiske byer blir det derfor svært krevende å tilføre kvaliteter med slike holdninger.

Rekk opp hånden den i Farsund som er sikker på at byutviklingen er i trygge hender. Det er fremdeles god tid til å øve på denne armbevegelsen.